

สรุปผลการสำรวจพฤติกรรมและความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม รอบไตรมาส 4/2567 (กรกฎาคม - กันยายน 2567)

กรมอนามัย ดำเนินการสำรวจสถานการณ์และความคิดเห็นของประชาชน ด้วยเครื่องมืออนามัยโพล เรื่อง “พฤติกรรมและความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม” มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน และการสื่อสารสร้างความรอบรู้แก่ประชาชนเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์นำไปสู่การลดและป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โดยสำรวจระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม – 30 กันยายน 2567 มีผู้ตอบจำนวน 1,222 คน สรุปผลการสำรวจ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ยังเป็นปัญหาและต้องเร่งแก้ไข

1.1 ปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ยังเป็นปัญหาและต้องเร่งแก้ไขมีอะไรบ้าง

ผู้ตอบอนามัยโพล ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ยังเป็นปัญหา และต้องเร่งแก้ไขในชุมชน โดนพบว่า 3 อันดับแรก คือ มลพิษทางอากาศจากกิจกรรมต่างๆ เช่น หมอกควัน เเผาในที่โล่ง ร้อยละ 63.84 รองลงมาคือพบขยะตกค้าง/สะสม/การจัดการขยะไม่ดี ร้อยละ 44.00 และปัญหาภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ภัยหนาว อากาศร้อน ร้อยละ 40.46 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ร้อยละปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ยังเป็นปัญหาและต้องเร่งแก้ไข

อันดับ	ปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อม	ร้อยละ
1	มลพิษทางอากาศจากกิจกรรมต่างๆ เช่น หมอกควัน เเผาในที่โล่ง	63.84
2	พบขยะตกค้าง/สะสม การจัดการขยะไม่ดี	44.00
3	ปัญหาภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ภัยหนาว อากาศร้อน	40.46
4	น้ำไม่สะอาดต่อการอุปโภคบริโภค	32.72
5	ร้านค้า/ร้านอาหาร จำหน่ายอาหารที่ไม่สะอาด	32.72
6	มลพิษทางน้ำ เช่น แม่น้ำ ลำคลองมีขยะ น้ำเสีย ส่งกลิ่นเหม็น	29.24
7	สิ่งแวดล้อมไม่สะอาด ไม่ปลอดภัย ไม่เพียงพอ	26.96
8	พื้นที่สีเขียว ไม่เพียงพอต่อการกิจกรรมสาธารณะ	13.06
9	การระบาดของโรคทางเดินอาหารและน้ำ เช่น อุจจาระร่วงเฉียบพลัน อาหารเป็นพิษ	6.68
10	ปัญหาอื่น ๆ	1.00

ส่วนที่ 2 ความรอบรู้และพฤติกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

2.1 สถานการณ์ความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

จากคำถามอนามัยโพล เกี่ยวกับความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม จำนวน 7 ข้อ โดยให้ผู้ตอบ เลือกคำตอบตามระดับความสามารถในการปฏิบัติแบ่งเป็น 5 ระดับได้แก่ ทำได้ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ (รายละเอียดดังตารางที่ 2) พบว่า ข้อที่ผู้ตอบส่วนใหญ่ตอบว่าสามารถทำได้ในระดับ “มากที่สุด” เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยคือ

1. ท่านปรับปรุงดูแลสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขลักษณะเป็นประจำ เพื่อให้สภาพแวดล้อมสะอาดปลอดภัย และทำให้ท่านมีสุขภาพที่ดี ทำได้ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 31.34
2. ท่านตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่มาจากหลายแหล่ง ก่อนที่จะเชื่อและทำตาม ทำได้ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 28.15
3. ท่านสามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยด้วยโรคจากมลพิษสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตนเอง ทำได้ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 26.60
4. ท่านติดตามสถานการณ์มลพิษสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด เพื่อดูแลป้องกันปัญหาสุขภาพที่จะเกิดขึ้นกับท่านและครอบครัว ทำได้ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 25.78
5. ท่านรู้ว่าจะหาข้อมูลได้จากที่ใด เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความเสี่ยงหรือการเจ็บป่วยที่เกิดจากมลพิษสิ่งแวดล้อม ทำได้ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 24.96
6. เมื่อได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกันการเจ็บป่วยด้วยโรคทางมลพิษสิ่งแวดล้อม ท่านมีความเข้าใจถึงคำแนะนำและวิธีปฏิบัติตนเป็นอย่างดี ทำได้ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 23.90
7. ท่านอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ถึงวิธีการดูแลสภาพแวดล้อมและการปฏิบัติตนให้สะอาดปลอดภัย ทำได้ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 22.59

ตารางที่ 2 ร้อยละสถานการณ์ความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

ประเด็นความรอบรู้	ร้อยละของคำตอบ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านปรับปรุงดูแลสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขลักษณะเป็นประจำ เพื่อให้สภาพแวดล้อมสะอาดปลอดภัยและทำให้ท่านมีสุขภาพที่ดี	31.34	48.94	19.15	0.08	0.49
2. ท่านตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่มาจากหลายแหล่ง ก่อนที่จะเชื่อและทำตาม	28.15	51.64	18.66	0.16	1.39
3. ท่านสามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยด้วยโรคจากมลพิษสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตนเอง	26.60	55.48	17.43	0.16	0.33

ประเด็นความรู้	ร้อยละของคำตอบ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ท่านติดตามสถานการณ์มลพิษสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด เพื่อดูแลป้องกันปัญหาสุขภาพที่จะเกิดขึ้นกับท่านและครอบครัว	25.78	51.96	20.54	0.49	1.23
5. ท่านรู้ว่าจะหาข้อมูลได้จากที่ใด เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความเสี่ยงหรือการเจ็บป่วยที่เกิดจากมลพิษสิ่งแวดล้อม	24.96	54.09	19.56	0.25	1.15
6. เมื่อได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกันการเจ็บป่วยด้วยโรคทางมลพิษสิ่งแวดล้อม ท่านมีความเข้าใจถึงคำแนะนำและวิธีปฏิบัติตนเป็นอย่างดี	23.90	56.71	18.74	0.33	0.33
7. ท่านอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ถึงวิธีการดูแลสุขภาพแวดล้อมและการปฏิบัติตนให้สะอาดปลอดภัย	22.59	47.63	27.09	0.41	2.99

2.2 สถานการณ์พฤติกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

พฤติกรรมที่ผู้ตอบอนามัยโพล สามารถปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ล้างมือบ่อยๆ ร้อยละ 93.62 รองลงมาคือ กินอาหารปรุงสุก สะอาด ร้อยละ 91.90 และสวมหน้ากากเมื่ออยู่ในพื้นที่ฝุ่นสูง ร้อยละ 90.92 อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำได้น้อยที่สุดคือ การแยกขยะก่อนทิ้ง/กำจัด ที่ร้อยละ 77.99 รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คุณทำพฤติกรรมเหล่านี้บ่อยแค่ไหน

พฤติกรรมสุขภาพ	ร้อยละของคำตอบ		
	ประจำ	บางครั้ง	ไม่ได้ทำ
1) ล้างมือบ่อยๆ	93.62	6.30	0.08
2) กินอาหารปรุงสุก สะอาด	91.90	8.02	0.49
3) สวมหน้ากากเมื่ออยู่ในพื้นที่ฝุ่นสูง	90.92	9.00	0.08
4) ติดตามสถานการณ์มลพิษสิ่งแวดล้อมและป้องกันตนเองได้	85.27	14.65	0.08
5) ทำความสะอาดบ้านเป็นประจำ	83.06	16.86	0.08
6) ทำความสะอาดห้องน้ำเป็นประจำ	82.90	17.02	0.08
7) แยกขยะก่อนทิ้ง/กำจัด	77.99	21.52	0.49

สรุปผลอนามัยโพล

จากผลสำรวจอนามัยโพล “พฤติกรรมสุขภาพและความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม” ในช่วงไตรมาส 4/2567 (วันที่ 1 กรกฎาคม – 30 กันยายน 2567) พบว่า ประเด็นปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ยังเป็นปัญหา และต้องเร่งแก้ไขในชุมชน 3 อันดับแรก คือ มลพิษทางอากาศจากกิจกรรมต่างๆ เช่น หมอกควัน เเผาในที่โล่ง ร้อยละ 63.84 รองลงมาคือพบขยะตกค้าง/สะสม/การจัดการขยะไม่ดี ร้อยละ 44.00 และปัญหาภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ภัยหนาว อากาศร้อน ร้อยละ 40.46 ตามลำดับ

เมื่อถามถึงสถานการณ์ความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้ตอบส่วนใหญ่ทำได้ในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ปรับปรุงดูแลสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขลักษณะเป็นประจำ เพื่อให้สภาพแวดล้อมสะอาดปลอดภัย และทำให้มีสุขภาพที่ดี ทำได้ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 31.34 รองลงมาคือ ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่มาจากหลายแหล่ง ก่อนที่จะเชื่อและทำตาม ทำได้ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 28.15 และสามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยด้วยโรคจากมลพิษสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตนเอง ทำได้ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 26.60 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามพบข้อที่ต้องพัฒนาให้ปฏิบัติได้มากขึ้นคือ ความสามารถในการอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ถึงวิธีการดูแลสภาพแวดล้อมและการปฏิบัติตนให้สะอาดปลอดภัย ร้อยละ 22.59

สำหรับสถานการณ์พฤติกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ที่พบผู้ตอบ “ทำเป็นประจำ” มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ล้างมือบ่อยๆ ร้อยละ 93.62 รองลงมาคือ กินอาหารปรุงสุก สะอาด ร้อยละ 91.90 และสวมหน้ากากเมื่ออยู่ในพื้นที่ฝุ่นสูง ร้อยละ 90.92 ตามลำดับ ในขณะที่พฤติกรรมที่ “ทำเป็นประจำ” ได้น้อยที่สุดคือ การแยกขยะ ก่อนทิ้งหรือกำจัด ที่ร้อยละ 77.99

ข้อเสนอจากอนามัยโพล

จากผลการสำรวจอนามัยโพล มีข้อเสนอให้หน่วยงานสายอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย นำผลการสำรวจอนามัยโพล ไปเป็นข้อมูลสนับสนุนเพื่อการวางแผน และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการสื่อสาร ดังนี้

- 1) วางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ผู้ตอบส่วนใหญ่คิดว่ายังเป็นปัญหาและต้องเร่งแก้ไขในชุมชน ได้แก่ ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหาขยะตกค้างสะสม และปัญหาภัยพิบัติต่างๆ
- 2) จากผลอนามัยโพลพบว่าปัญหาเกี่ยวกับขยะตกค้างสะสม เป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขในชุมชน และในขณะเดียวกันยังพบว่าพฤติกรรมที่ผู้ตอบ “ทำเป็นประจำ” ได้น้อยที่สุดคือ การแยกขยะก่อนทิ้ง/กำจัด ดังนั้น ควรสื่อสารและส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการคัดแยกและทิ้งขยะให้ถูกต้อง รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาเรื่องการจัดการขยะให้มากขึ้น
- 3) จากผลโพลพบว่าผู้ตอบส่วนใหญ่มีความตระหนักรู้ และมีความเข้าใจคำแนะนำและวิธีปฏิบัติตน เพื่อป้องกันโรคจากมลพิษสิ่งแวดล้อมได้ดี อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นที่ต้องพัฒนาให้สามารถปฏิบัติได้มากขึ้นคือ สามารถอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ถึงวิธีการดูแลสภาพแวดล้อมและการปฏิบัติตนให้สะอาดปลอดภัย จึงควรจัดกิจกรรมเพิ่มการสื่อสารและรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับผลกระทบของมลพิษ

สิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ สนับสนุนให้ประชาชนได้รับการพัฒนาทักษะในการอธิบายข้อมูลวิธีการดูแลด้านสุขภาพและสภาพแวดล้อม รวมทั้งสามารถสื่อสารให้สมาชิกในครอบครัวได้รับความรู้และคำแนะนำในการปฏิบัติตนด้านสุขอนามัยให้ถูกต้อง

ช่องทางการเข้าถึงผลอนามัยโพล เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

ผลสำรวจอนามัยโพล “พฤติกรรมสุขภาพและความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม” สรุปและแสดงผลในรูปแบบ infographic พร้อมด้วย Interactive Dashboard ที่สามารถเข้าดูข้อมูลจำแนกรายเขตสุขภาพ และ จังหวัด เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์สามารถเข้าถึงได้ที่ website กลุ่มพยากรณ์สุขภาพ กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ <https://hfd.anamai.moph.go.th>

โดย กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
และคณะทำงานขับเคลื่อนอนามัยโพล ปีงบประมาณ 2567
1 ตุลาคม 2567